

Deltaprogramma

DeltaNieuws

Nieuwsbrief | Jaargang 4 | Nummer 1 | Februari 2014

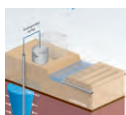
Inhoud

2-5, 22 | Deltaprogramma breed
Stand van zaken consultatie.
Organisatie ná de deltabeslissingen.
Agenda.

5-6 | Veiligheid
Dezelfde veiligheid voor iedere
Nederlander.

7-8 | Zoetwater
Innovaties rond zoetwater:
spaarwater en bufferboeren.

8-10 | Nieuwbouw en Herstructurering
Geen woorden maar daden in
Rotterdams klimaatbeleid.

10-11 | Zuidwestelijke Delta
Opening veiligheidsbuffer Oesterdam.
Consultatie in volle gang.

12 | IJsselmeergebied
Flexibel peilbeheer uitvoerbaar
binnen kaders veiligheid en natuur.

13-15 | Rivieren
Op weg naar deltabeslissingen.
Voorkeursstrategie Maas en
Rijntakken. Rivierendag.

16-17 | Kust
Natura 2000-gebieden op slot?
Ontwikkeling zeejachthaven
Katwijk-Noordwijk.

18-19 | Rijnmond-Drechtsteden
Dag van de voorkeursstrategie.
Resultaten Kansen en de Markt.
Deltacommissaris bezoekt regio.

20-21 | Waddengebied
Samenwerking Rijk-eilanden. Actuele
waterveiligheidsopgaven gecombineerd
met langetermijn Deltaprogramma.

Deltaprogramma:

Stand van zaken informatie- en consultatieronde

De informatie- en consultatiefase, die afgelopen december van start is gegaan, loopt ten einde. Regionale bestuurders raadpleegden de afgelopen maanden hun democratisch gekozen achterbannen over de conceptdeltabeslissingen en –voorkeursstrategieën. Vanaf 1 maart worden de resultaten verwerkt, zodat die bekend zijn vóór de regionale stuurgroepen in maart en april.

Met de resultaten uit de consultatiefase wordt de inhoud van de deltabeslissingen en de voorkeursstrategieën verder gevormd. De voorkeursstrategieën bestaan uit de plannen die door regionale overheden zijn gemaakt voor een bepaald gebied. Met de resultaten uit de consultatie én kijkend naar alle plannen in een gebied, maakt het betreffende deelprogramma een advies dat wordt besproken in de regionale stuurgroe-

pen en vervolgens input vormt voor de landelijke Stuurgroep Deltaprogramma van 24 april.

Tweede consultatie

Van april tot mei is er dan gelegenheid voor een tweede consultatie, waarin vooral de wijzigingen ten opzichte van de eerste consultatieronde aan bod komen. De resultaten van deze tweede consultatie en de afrondende bespreking van DP 2015 staan op de agenda van de Stuurgroep Deltaprogramma van 4 juni. In juli volgt de uiteindelijke bestuurlijke afstemming in het Nationaal Bestuurlijk Overleg Deltaprogramma. Daarna wordt het DP2015 voorgelegd aan het kabinet, dat de voorstellen met de reactie van het kabinet met Prinsjesdag aan het parlement aanbiedt.

De deltabeslissingen en voorkeursstrategieën van het Deltaprogramma worden vervolgens beleidsmatig verankerd. Rijksbeleid dat voortvloeit uit de deltabeslissingen wordt opgenomen in het Nationaal Waterplan en wet- en regelgeving; decentraal beleid dat voortvloeit uit de deltabeslissingen in krijgt een plek in decentrale beleidsplannen, bijvoorbeeld in regionale waterplannen en structuurvisies. Zo nodig worden bestuursafspraken gemaakt. Door het vastleggen van de deltabeslissingen en voorkeursstrategieën wordt de basis gelegd voor het vervolg van het Deltaprogramma: het werken aan een veilige delta met genoeg zoetwater, niet alleen nu, maar ook in de toekomst.

Zie ook de artikelen [De weg naar de deltabeslissingen voor het rivierengebied](#) en [Wij willen aan de slag](#).

Organisatie Deltaprogramma ná de deltabeslissingen

We werken met elkaar hard aan de besluitvorming dit jaar over de deltabeslissingen en de voorkeursstrategieën. Dat vraagt ook om vooruit kijken naar de periode daarna. [Hoe gaan we het Deltaprogramma dan vormgeven?](#)

Met de deltabeslissingen wordt in 2014 een groot deel van de beleidsbepalende kaders voor waterveiligheid en zoetwatervoorziening vastgelegd en liggen de accenten de komende jaren op het verder ontwikkelen van beleid en uitvoering. Dit is aanleiding geweest om aan professor Teisman van de Erasmus Universiteit in Rotterdam te vragen, om een advies op te stellen welke aanpak past bij deze volgende fase van het

Deltaprogramma. Tijdens de Stuurgroep Deltaprogramma van november 2013 heeft Teisman een presentatie gegeven van de stand van zaken en bleek er brede waardering te zijn voor het overzicht en inzicht dat zijn analyse biedt (zie ook [DeltaNieuws 3-7, p. 3](#)) Teismans definitieve advies verschijnt in maart en zal ingaan op de ontwerpcriteria die van belang zijn voor de organisatie van het vervolg.

Bij dit advies worden de resultaten betrokken van de vragenlijst die onder de deelnemers van het Deltacongres van november vorig jaar is verspreid. De respons op de vragenlijst was hoog, namelijk 40%. De resultaten geven aan dat er veel belang wordt gehecht

aan de meerwaarde van een nationaal programma, aan de interactie tussen Rijk en regio en aan de verbinding tussen water en ruimte. Op www.deltacommissaris.nl kunt u de resultaten van inzien.

Daarnaast heeft de deltacommisaris aan de (regionale) stuurgroepen gevraagd wat hun ideeën zijn bij de bestuurlijke organisatie die nodig is voor de volgende fase van het Deltaprogramma en welke bestuurlijke structuren nodig zijn of kunnen worden benut. Deze ideeën worden meegenomen in het advies van de deltacommisaris over de organisatie van het Deltaprogramma dat in DP2015 zal worden opgenomen.

Werkbezoek MIT:

Nieuwe inzichten adaptief deltamanagement

Het Nederlandse Deltaprogramma heeft de methode van adaptief deltamanagement ontwikkeld om onzekerheden op transparante wijze mee te nemen in besluitvorming. Arthur Petersen van het Planbureau voor de Leefomgeving en Pieter Bloemen van de staf deltacommissaris zijn afgelopen december op uitnodiging van het gerenommeerde Massachusetts Institute of Technology naar Boston gereisd, om informatie over 'the Dutch approach' uit te wisselen. Maar ook om te leren van de Amerikanen, die de adaptieve benadering breder toepassen: in de veiligheid van de burgerluchtvaart, standaarden voor luchtkwaliteit en het op de markt toelaten van nieuwe medicijnen.

De kern van adaptief deltamanagement is het combineren van langetermijnopgaven met korte termijnbeslissingen. Door gefaseerde besluitvorming, flexibele strategieën en een integrale benadering minimaliseer je de kans op over- en onderinvesteren. Je beslist nú over ingrepen die nu zinvol of noodzakelijk zijn, maar houdt de mogelijkheid open om in een later stadium aanvullende, mogelijk meer ingrijpende maatregelen te treffen of van

strategie te wisselen. Dus keuzevrijheid borgen voor lange termijn beslissingen is een belangrijk aspect.

Nieuwe inzichten

Bloemen: "Wij zijn naar huis gegaan met nieuwe inzichten. Onze eerste conclusie was dat het bij de implementatie van een adaptieve strategie belangrijk is om vooraf afspraken te maken over periodieke evaluatie. Breng vooraf in beeld welke beslissingen op basis van welke criteria opnieuw worden bezien. Monitoren vormt daarvoor de inhoudelijke basis. Tweede conclusie is dat je die monitoring maatschappelijk inbedt. Betrokkenheid van bedrijven, brancheorganisaties en burgers is belangrijk voor het gezamenlijk kennis ontwikkelen (joint fact finding) en vergroot het maatschappelijke draagvlak voor onderzoeksresultaten. Derde conclusie tot slot is dat je de taken voor het monitoren en de taken voor het bijstellen van de beleidskoers gescheiden moet organiseren. Een slager moet niet zijn eigen vlees keuren."

Vertrouwen

Bloemen: "De Amerikanen die ons ontvingen, waren echt mensen van de

inhoud en we kregen dan ook uitgebreid de tijd om onze bevindingen en ervaringen toe te lichten en de vragen te beantwoorden. Zo waren ze erg geïnteresseerd in de manier waarop we omgaan met de verschillende klimaatscenario's en hoe we de verbinding maakten met andere beleidsvelden als natuur en scheepvaart.

In de verkenningsfase van de Nederlandse waterpraktijk is adaptief deltamanagement goed toepasbaar gebleken voor het ontwikkelen van strategieën. We kijken nu met vertrouwen verder naar de implementatiefase. Daarin zullen monitoring en evaluatie een belangrijke rol spelen. Dat het in Nederland toepasbaar is wil overigens niet zeggen dat de Amerikanen onze aanpak voor waterveiligheid en zoetwatervoorziening ook zo kunnen overnemen. Het veld is daar veel sterker gepolitiseerd. Wij hebben het hier bestuurlijk goed voor elkaar. We zijn een klein en relatief homogeen land, waar iedereen elkaar zo'n beetje kent en waar vertrouwen bestaat dat de samenwerking en de afgesproken maatregelen ook op de lange termijn standhouden."

Informatie Deltaprogramma voor nieuwe gemeentebestuurders

Op 19 maart zijn de gemeenteraadsverkiezingen, die tot gevolg kunnen hebben dat de portefeuilles van de gemeentelijke bestuurders veranderen. Het is van belang dat de kennis over het Deltaprogramma en met name de regionale processen goed bekend is bij de mogelijk nieuwe portefeuillehouders. Daarom besteden de gebiedsge-

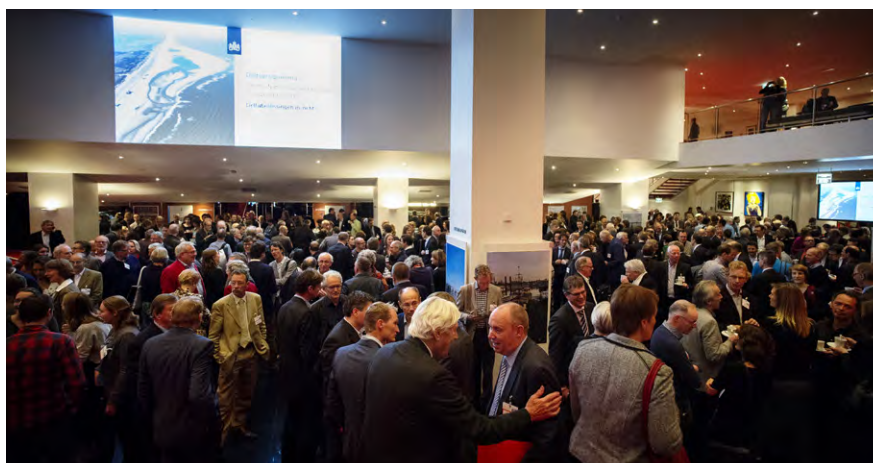
richte deelprogramma's van het Deltaprogramma hier de nodige aandacht aan, net als de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). De VNG zorgt voor een wegwijzer voor nieuwe wethouders met daarin de hoofdlijnen van het Deltaprogramma.

Op de [website van het Deltaprogramma](#) kunt u ook veel informatie vinden, bijvoorbeeld factsheets over de deltabeslissingen en de feiten en cijfers van het Deltaprogramma.

Vijfde Nationaal Deltacongres

Noteer het maar alvast in uw agenda: donderdag 6 november vindt het vijfde Nationaal Deltacongres plaats, het jaarlijkse congres voor en door het Deltaprogramma.

Gelet op de ervaringen en reacties van eerdere Deltacongressen én gezien het stadium van het Deltaprogramma (het voorstel voor de Deltabeslissingen is dan aan de Kamer aangeboden) krijgt het congres dit jaar een wat ander karakter. De nadruk komt te liggen op dialoog en interactie. Dit betekent geen plenair (ochtend)programma, maar kleinschalige 'breakoutsessies' die zijn gericht op vraag en antwoord en discussie. De thema's hiervan staan in de uitnodiging, zodat gasten zich kunnen voorbereiden. Inschrijven is niet nodig, maar wel geldt 'vol is vol'.

Meets and greets op het Deltacongres

De afgelopen jaren bleek vooral de Deltaparade zich te lenen voor ontmoetingen en interactie. Door middel van spellen, maquettes en visualisaties kan er van

gedachten worden gewisseld. Daarom wordt de Deltaparade dit keer de hele dag opengesteld en is er dus volop gelegenheid voor meets and greets.

Jeugdwaterschap adviseert deltacommissaris

Het jeugdwaterschap wil jongeren meer bij waterbeheer betrekken.

Jongeren zijn een belangrijke doelgroep voor het Deltaprogramma. Dat gaat immers om een veilige delta met een goede watervoorziening, voor de huidige én voor toekomstige generaties.

Deltacommissaris Wim Kuijken vindt het dan ook belangrijk, om jongeren actief te betrekken bij het Deltaprogramma. Zij zijn immers de toekomst. Maar niet alleen dat: jongeren denken anders, hebben een andere invalshoek en kunnen hun kennis,

kunde en ideeën verfrissend inzetten voor het Deltaprogramma.

Het jeugdwaterschap wil ervoor zorgen dat jongeren meer betrokken worden bij het waterbeheer. Het bestaat uit jongeren die geïnteresseerd zijn in water. De deltacommissaris heeft met de jongeren afgesproken dat ze hem gaan adviseren.

De adviezen van het jeugdwaterschap richten zich op vier thema's:

- De Deltaviewer: hoe zien de jongeren verbeteringen/aanvullingen in de gebruiksvriendelijkheid en op welke wijze kan de inhoud toegankelijker worden gemaakt?
- Het Deltacongres: het jeugdwaterschap wordt betrokken bij de voorbereiding van het congres en speelt een rol op het congres.
- Social media: hoe kan het Deltaprogramma slim met social media omgaan?
- Water als onderdeel van het aardrijkskundepakket: hoe kan water een grotere rol krijgen binnen het vak aardrijkskunde?

Deltaviewer weer up to date

De jaarlijkse update van de interactieve Deltaviewer is klaar en beschikbaar als stand alone- en onlineversie. Met de nieuwe update kun je nu dieper ingaan op de maatregelen die Nederland waterveilig houden en die zorgen voor voldoende zoetwater. Ook is de gebruikersvriendelijkheid vergroot. Verder komt het droogtevraagstuk nu aan de orde in de zogenaamde waterverdeler, waarmee je water over Nederland kunt verdelen en direct de consequenties kunt zien.

De Deltaviewer is geactualiseerd met bijdragen van 'waterpartners', ondermeer van provincies, waterschappen, gemeenten, Rijkswaterstaat en musea.

De Deltaviewer is online te bekijken via www.deltaviewer.nl. Meer informatie over de Deltaviewer: info@deltacommissaris.nl

De Deltaviewer in bedrijf

Nieuw waterveiligheidsbeleid: Dezelfde veiligheid voor iedere Nederlander

Deltaprogramma | Veiligheid

Zestig procent van ons land is overstroombaar. We moeten dus hard werken, om ons land tegen water uit de zee, rivieren en grote meren te beschermen. Dat is een grote uitdaging. Ook omdat er steeds meer te beschermen is. Achter de dijken wonen steeds meer mensen en is meer bedrijvigheid. Bovendien verandert het klimaat. Hierdoor stijgt de zeespiegel en worden hogere afvoeren over de rivieren verwacht. We leggen de lat hoog, om te zorgen dat we ook in de toekomst veilig blijven en overstromingen voorkomen.

Met de Deltawerken en Ruimte voor de Rivier hebben we een stevig fundament gelegd. Onze kennis is de afgelopen tientallen jaren sterk toegenomen. We weten namelijk meer over de sterkte van de dijken en de manieren waarop een dijk kan doorbreken. Ook weten we beter wat de

gevolgen zullen zijn van een overstroming. Deze nieuwe kennis passen we toe in onze nieuwe aanpak en vertalen we naar een beschermingsniveau tegen overstromingen. Een beschermingsniveau dat een zelfde veiligheid biedt voor iedere Nederlander achter de dijken en de duinen, - van Limburg tot Texel en van Zeeland tot Groningen. Dat is nu niet het geval. Het toekomstig beschermingsniveau wordt politiek, door de wetgever, bepaald.

Kans en gevolg

Bij het nieuwe beleid kijken we niet alleen naar de kans op een overstroming, maar ook naar het mogelijke gevolg. De gevolgen van overstromingen verschillen namelijk sterk van gebied tot gebied. Dankzij computersimulaties kunnen we nu goed inschatten hoe diep en snel het water de polders inloopt. We zien dat in sommige

Oosterscheldekering. Foto: RWS

gebieden de gevolgen heel beperkt zijn; op andere plekken zijn de gevolgen voor een gebied en de Nederlandse economie heel groot. We kunnen specifieker kijken en gericht investeren op die plekken waar de

Overstroming vanuit Eemmeer
Schade: 50 miljoen euro. Slachtoffers: 1 tot 5

risico's het grootst zijn. En we kunnen zo eenzelfde veiligheid voor iedere Nederlander achter de dijken bieden. In het nieuwe beleid kijken we dus niet alleen meer naar de waterstanden die dijken moeten kunnen keren, maar zijn de doelen voor de waterveiligheid direct verbonden aan het beschermen van mensen en waarde achter de dijk.

We hebben met het nieuwe beleid drie doelen voor ogen. Los van waar je woont achter de dijken: iedereen in Nederland krijgt ten minste hetzelfde beschermingsniveau. Daarbovenop willen we grote groepen slachtoffers of grote economische schade als gevolg van een overstroming zoveel mogelijk voorkomen. Op sommige plaatsen is daarom nog een hoger beschermingsniveau nodig. Ook op plekken waar kwetsbare infrastructuur van groot belang ligt, doen we om dezelfde reden nog iets extra's.

Wat betekent dit in de praktijk?

In sommige gebieden in ons land is het beschermingsniveau nu al voldoende en op orde. We zorgen dat daar de dijken goed worden onderhouden, zodat deze gebieden veilig blijven. Waar het beschermingsniveau omhoog moet, zorgen we dat het veiliger wordt. We gaan daar aan de slag om het beschermingsniveau dat hoort bij de veiligheid voor iedereen te realiseren. Een aantal gebieden vraagt als gevolg van het grote aantal mensen of de grote economische waarde, extra maatregelen. Dit geldt bijvoorbeeld voor het rivierengebied.

Overstroming vanuit Nederrijn
Schade: 10 miljard euro. Slachtoffers: 100 tot 1.000

Maatwerk

In het nieuwe beleid willen we de nieuwe kennis optimaal benutten. Dat betekent dat er per deelgebied een goede analyse van de situatie is gemaakt. Ook is er een landelijke analyse gemaakt. Beide analyses samen, vormen de basis voor de eisen die we aan de dijken stellen en bepalen welke maatregelen nodig zijn. Waar de de urgentie voor de verbetering het hoogst is, beginnen we het eerst. Dat zo doen kan ook, want onze uitgangspositie is goed. Nederland is nu al een goed beveiligde delta. Door de nieuwe aanpak blijven we dat ook in de toekomst en verminderen we onze kwetsbaarheid, in belang van de mensen en de economie.

Nieuwe beleid: kijken naar kans op overstroming en mogelijke gevolgen

Hoe verder?

Op 13 februari is een informele Stuurgroep Deltaprogramma gehouden. Er is grote steun onder de bestuurders voor de nieuwe waterveiligheidsbenadering en de uitwerking daarvan. Enkele issues resteren nog en daar zijn (proces)afspraken over gemaakt, bijvoorbeeld over hoe om te gaan met achterliggende regionale keringen en de

impact van deze keringen op het gewenste beschermingsniveau.

Op 1 maart 2014 is een concept-landelijk overzicht bestuurlijke keuzen (en daaruit voortvloeiende beschermingsniveaus) beschikbaar voor waterschappen om, volgens de afspraak in het Bestuursakkoord Water, een eerste advies te geven over de uitvoerbaarheid van het nieuwe waterveiligheidsbeleid. Het advies van de waterschappen is begin april beschikbaar. Rijkswaterstaat benut dit voorstel ook voor zijn uitvoerbaarheidstoets van het nieuwe veiligheidsbeleid.

Via de stuurgroepen van het Deltaprogramma en het Nationaal Bestuurlijk Overleg komt het definitieve voorstel van de deltacommissaris voor de Deltabeslissing Waterveiligheid tot stand. Inclusief de omvang van de opgave, de wijze van financiering. In april/mei 2014 is er de mogelijkheid voor een tweede bestuurlijke consultatie in de gebieden.

Met Prinsjesdag wordt DP2015 gepresenteerd. De voorgestelde aanpassing van het Nationaal Waterplan (NWP) op basis van de deltabeslissingen, wordt rond die tijd ook bekend gemaakt. De aanpassing van het NWP kent een inspraakperiode van zes weken.

De beschermingsniveaus (en de daaruit afgeleide eisen aan de dijk) die uit de Deltabeslissing Waterveiligheid voortvloeien kunnen in verkenningen die in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma plaatsvinden, benut worden als basis voor het ontwerp.

De wettelijke verankering van de nieuwe normering vindt plaats per 1 januari 2017 in de Waterwet. De allernieuwste inzichten kunnen daarin ook meegenomen worden. In het kader van de wetswijziging worden waterschappen, volgens het bestuursakkoord Water, opnieuw om advies gevraagd. Na de wettelijke verankering toetsen we de veiligheid op basis van het nieuwe waterveiligheidsbeleid.

Innovaties rond zoetwater: Spaarwater en bufferboeren

Deltaprogramma | Zoetwater

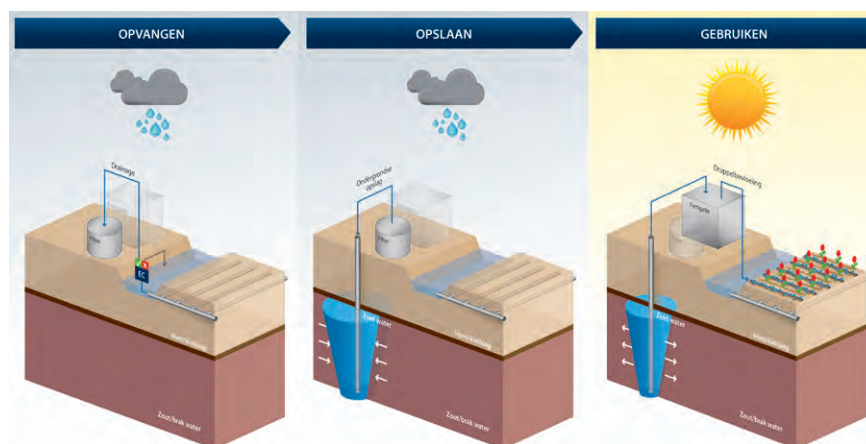
Willen we ons land leefbaar houden voor de burger en economisch aantrekkelijk voor bedrijven, dan is zoetwater van groot belang. Door de grotere vraag naar water en de verwachte klimaatverandering moeten we rekening houden dat we vaker en langduriger te maken zullen krijgen met watertekorten. Daarom streven alle betrokken partijen (Rijk, regio's en gebruikers) ernaar om ons watersysteem op orde te houden en waar mogelijk te verbeteren.

We willen niet alleen knelpunten oplossen, maar ook kansen benutten. Innovaties maken een belangrijk onderdeel uit van de zoetwaterstrategie. Innovatieve ontwikkelingen bieden mooie kansen om op een andere manier aan de slag te gaan en leveren veel en bruikbare kennis op. We lichten er hier twee innovaties uit: de projecten Spaarwater en Bufferboeren.

Project Spaarwater in het Waddengebied
Het gebied langs de Waddenzee leent zich bij uitstek voor landbouw. Het Waddengebied kenmerkt zich echter ook door een ondiepe zoet-zoutovergang in het grondwater. Dit vormt een bedreiging voor de zoetwatervoorziening. Nu nog is landbouw mogelijk dankzij de dunne zoete regenwaterlenzen in de ondergrond, die 'drijven' op het zoute grondwater. Uit recente studies blijkt echter dat het risico bestaat dat de zoete regenwaterlens in een aanzienlijk deel van het landbouwgebied verdwijnt. Hierdoor kan zoutschade aan gewassen ontstaan. Door klimaatverandering en bodemdaling komt bovendien de rek van het natuurlijke systeem onder druk te staan. Actie is dus geboden.

Het project spaarwater is erop gericht om efficiënter met de aanwezige voorraad zoet grondwater om te gaan, die voorraad te vergroten en verzilting tegen te gaan. Om dit te bereiken wordt gewerkt aan het

Breezand	Borgsweer	Pietersbierum	Groningen locatie #2
Bollenteelt op zandgrond	Pootaardappelen in rotatie op zavel	Kleigrond met dunne regenwaterlenzen	Kleigrond met dunne regenwaterlenzen
Ondergrondse opslag en onttrekking opgevangen drainwater	Ondergrondse opslag en onttrekking opgevangen drainwater	Systeemgerichte drainage	Systeemgerichte drainage
Oppervlakkige druppelirrigatie	Ondergrondse druppelirrigatie	Vergroten zoetwaterlens	Vergroten zoetwaterlens

Opvangen, opslaan en gebruiken van zoetwater.

optimaliseren van drainage, aan infiltreren van zoet water in de bodem en aan druppelirrigatie en druppelbemesting. Dit moet in de eerste plaats de oogst ten goede komen. Daarnaast geven druppelsystemen gericht en zuiniger water en meststoffen dan de gebruikelijke methoden. Dit project wordt uitgevoerd door Acacia Institute in samenwerking met een breed consortium van uitvoerende en financierende partijen.

Proeflocaties

Op vier proeflocaties in Noord-Holland, Friesland en Groningen worden van 2013 tot en met 2016 proeven uitgevoerd met deze innovatieve oplossingen. Deze locaties zijn

representatief voor het gehele Waddengebied. Er wordt op de proeflocaties intensief kennis uitgewisseld met groepen telers en met de waterbeheerders uit de omgeving. Na drie jaar zullen de betrokken partijen veel toepasbare kennis rijker zijn.

Meer informatie vindt u [hier](#).

'Bufferboeren'

Een tweede innovatie rond zoetwater is het project Bufferboeren. Hoger gelegen zandgronden zijn vaak droogtegevoelig. De beschikbaarheid van water op deze gronden staat onder druk door klimaatveranderingen en een toenemende vraag, bijvoorbeeld

voor waterwinning. Dit heeft negatieve gevolgen voor zowel agrarische ondernemers, als voor de natuur en de burgers in het gebied.

In het project Bufferboeren (2011-2014) werken agrarische ondernemers samen met onder meer ZLTO, drinkwaterbedrijf Brabant Water en waterschap Aa en Maas aan het testen van maatregelen voor droogtegevoelige gronden.

Het project vindt plaats in Noord-Brabant, in Loosbroek. Het doel van de agrarische bedrijven om de vochtvoorziening van gewassen te verbeteren en het doel van Brabant Water om een bijdrage te leveren aan een klimaatbestendig watersysteem worden hier gecombineerd.

Ruud van Nieuwenhuijze van drinkwaterbedrijf Brabant Water vertelt dat het bijzondere van dit project is het zoeken naar

praktische maatregelen voor zowel agrarisch ondernemers, als drinkwaterbedrijf. Johan Elshof van de ZLTO beaamt het win-winkarakter van de innovatieve samenwerking. Door de maatregelen blijft het telen van gewassen mogelijk én wordt bijgedragen aan de klimaatopgave door water in de bodem langer vast te houden en bedrijfsomstandigheden aan te passen.

Meer informatie vindt u [hier](#).

Geen woorden maar daden in Rotterdams klimaatbeleid

Deltaprogramma | Nieuwbouw en Herstructurering

Alexandra van Huffelen, wethouder in Rotterdam: “De aanleg van waterpleinen zorgt voor drogere voeten en het levert werkgelegenheid op.”

De ‘klimaatadaptieve strategie’ staat in Rotterdam als een huis. Het is er niet enkel een zaak van de politiek, maar er zijn veel belangrijke partijen bij betrokken. Deltaprogramma Nieuwbouw en Herstructurering wil graag dat alle gemeenten in Nederland met het thema aan de slag gaan. Daarom nemen we kijkje in deze voorbeeldstad, waar delegaties uit binnen- en buitenland naartoe komen, om te leren van de innovatieve projecten op het gebied van klimaatbestendigheid en waterveiligheid.

Vlak voor het interview is wethouder van duurzaamheid, binnenstad en buitenruimte Alexandra van Huffelen aan het bellen met de BBC, die wil komen filmen. “Engeland heeft op dit moment last van enorme overstromingen,” vertelt ze. “Ze willen weten hoe je dat kunt voorkomen. Wij maken daar in Rotterdam veel werk van en dat maakt ons interessant voor hen.”

Mooi voorbeeld om mee te pronken: de beide waterpleinen die Rotterdam recentelijk heeft aangelegd.

“Die laten in ieder geval heel concreet zien wat we doen om droge voeten te houden. Achter de dijken hebben we vooral last van regenbuien die steeds heftiger worden. Om die goed op te kunnen vangen, moet je

natuurlijk zorgen dat je riolering op orde is, maar we hebben ook waterbergingsvoorzieningen gemaakt, zoals deze waterpleinen. Mensen en kinderen kunnen daar normaal gesproken zitten en spelen. Maar bij veel neerslag wordt het tijdelijk een soort vijver. Via de singel en de grond loopt het water uiteindelijk weer weg, zonder het riool te belasten. Voor die waterpleinen hebben we subsidie van de EU gekregen, omdat het een heel innovatief project is. Het water wordt namelijk op een ingenieuze manier naar en van het plein geleid.”

Wat is de sleutel tot het succes van het Rotterdamse klimaatbeleid?

“Vooral dat we het met alle partijen samen doen. In 2007 is het Rotterdam Climate Initiative (RCI) opgezet, een grote koepel waaronder verschillende samenwerkingsverbanden vallen. Het RCI bestaat uit de gemeente, het Havenbedrijf, Deltalinqs (de brancheorganisatie van het havenbedrijfsleven) en DCMR Milieudienst Rijnmond. Maar afhankelijk van het project sluiten andere partijen aan.”

Hoe werkt dat in de praktijk?

“We hebben momenteel bijvoorbeeld een project om 10.000 huishoudens energiezuiniger te maken. Daar zijn alle woningbouwcoöperaties bij betrokken, maar ook bouwers en installateurs. Natuurlijk stimuleren we in dat kader ook de aanleg van groene daken en gevels. Die zorgen er namelijk niet alleen voor dat er meer regenwater opgenomen kan worden, ze werken ook prima als isolatie. Zowel tegen kou als tegen hitte. Dat het de stad ook nog eens fraaier maakt, is een prettige bijkomstigheid. Je wilt toch graag dat je stad aantrekkelijk is om te wonen. Voor dit soort en andere projecten formuleren alle partijen samen ambitieuze doelstellingen en vervolgens gaan we aan de slag om ze uit te voeren. Dat doen we op z'n Rotterdams: heel concreet met een bedrijfsmatige aanpak. En vervolgens monitoren we ook, om te zorgen dat het niet alleen bij kletsen blijft. Het RCI is een prioriteit voor alle partijen. Dat betekent

dat in het bestuur onder meer onze burgemeester zit, en de directeuren van het Havenbedrijf en DCMR. Mensen van hoog niveau vertegenwoordigen hun organisaties om te zorgen dat er ook echt iets wordt gedaan. We maken er eigenlijk een business case van: hoe zorgen we ervoor dat de maatregelen ook een positief economisch effect hebben?”

Het laat ook zien dat dit voor alle partijen prioriteit is.

“Zeker. Het mooie is dat het de politieke belangen overstijgt. Deltalinqs heeft onlangs laten weten vijf speerpunten te hebben voor de komende jaren en één

“Hoe zorgen we ervoor dat maatregelen ook een positief economisch effect hebben?”

daarvan was voortzetting van het RCI. Iedereen ziet duidelijk dat een transitie van Rotterdam noodzakelijk is.”

Waarom moeten ook andere steden volgens u met dit thema aan de slag?

“Om de kwaliteit van de leefomgeving te verbeteren. Dat geldt in welke gemeente dan ook. Je ziet gewoon dat je op lokaal niveau aan de slag moet, om te zorgen dat jouw dorp, jouw stad een prettige, veilige plek is om te wonen en te werken. Je moet iets doen om je inwoners gezond te houden. Maar je kunt ook mensen helpen hun energierekening naar beneden te krijgen en werkgelegenheid creëren. Combinaties van al die belangrijke onderwerpen komen dankzij dit thema in beeld.”

Wat heeft werkgelegenheid te maken met klimaatadaptatie?

“Wij hebben laten uitrekenen hoeveel banen de uitvoering van het RCI-programma structureel oplevert: dat zijn er

7500. Dat is gigantisch. Het mooie hieraan is dat je meteen resultaat ziet: de aanleg van waterpleinen zorgt voor drogere voeten en het levert werkgelegenheid op.”

Maar hoe ga je om met de problemen op de lange termijn, zoals het houden van droge voeten?

“In het samenwerkingsverband met het Deltaprogramma Rijnmond-Drechtsteden hebben we het heel concreet over wat we kunnen verwachten qua zeespiegelstijging, hoeveel water er de komende jaren via de rivier op ons afkomt en hoe het met onze weersomstandigheden zal zijn. Op basis daarvan bedenken we welke maatregelen

nodig zijn. Dat zijn vaak kostbare ingrepen. Die moet je lang van tevoren ontwikkelen en plannen om klaar te zijn als ze daadwerkelijk nodig zijn. Dan kun je de kosten ook beter spreiden. We passen natuurlijk niet alleen naar grote ingrepen toe, we kijken ook naar hoe we meer met water kunnen leven. Dat kan bijvoorbeeld door drijvend te bouwen; iets wat we veel doen in Rotterdam. In sommige gevallen moet je mensen ook gewoon vertellen dat ze af en toe natte voeten kunnen krijgen. Op het Noordereiland hier zijn ze dat gewend. We gaan op tijd langs en vertellen de inwoners van tevoren dan dat ze hun auto beter even ergens anders kunnen parkeren. Mensen leggen daar geen duur parket in het souterrain.”

Meer weten?

Meer informatie vindt u [hier](#). Zie ook artikel [Informatie Deltaprogramma](#) voor nieuwe gemeentebestuurders op p. 3.

Opening veiligheidsbuffer Oesterdam

Op natuurlijke wijze natuur én waterveiligheid versterken

Deltaprogramma's | Zuidwestelijke Delta en Nieuwbouw en Herstructurering

Minister Schultz van Haegen voltooit op symbolische wijze de aanleg van de veiligheidsbuffer Oesterdam samen met Thoolse basisschoolkinderen. Foto: Wim Hollemans (ANP)

Woensdag 29 januari 2014 opende minister Schultz van Haegen van Infrastructuur en Milieu de veiligheidsbuffer Oesterdam. Samen met kinderen van de Thoolse openbare basisschool Ter Tolne stortte ze vanaf een schip enkele emmertjes zand op de buitendijkse zandplaat. Zo voltooide ze op een symbolische manier de aanleg van de veiligheidsbuffer tussen Rilland en Tholen. Op innovatieve wijze zijn hier de waterkering versterkt én de natuur verbeterd, zonder dat dit tot extra kosten heeft geleid. De kosten voor het onderhoud van de dijken kunnen namelijk zo'n twintig jaar worden uitgesteld.

Voor het project Veiligheidsbuffer Oesterdam werkten Rijkswaterstaat, de provincie Zeeland en Natuurmonumenten samen. Minister Schultz van Haegen: "Dit project is een prachtvoorbeeld van een praktijkproef waarbij we op een natuurlijke wijze natuur én waterveiligheid versterken." In de afgelopen maanden is er in totaal 500.000 kuub zand uit de geulen in de Oosterschelde gebaggerd. Dit is vervolgens op de afgekalfde oude zandplaten gespoten. In dit innovatieve herstel hebben de drie partijen ruim 3,5 miljoen euro geïnvesteerd

Op de lange termijn is het echter een kostenneutraal project; door de golfremmende werking van de zandplaat slaan de golven minder hard op de waterkering en kan het onderhoud ervan ongeveer twintig jaar uitgesteld worden. De veiligheidsbuffer Oesterdam is een van de twintig natuurlijke klimaatbufferprojecten, waarvan het Deltaprogramma Nieuwbouw en Herstructurering opdrachtgever is. Het zijn pilots gericht op het meekoppelen van natuur en wateropgaven met andere ruimtelijke opgaven in een gebied. Het Deltaprogramma streeft ernaar om deze 'meekoppelaanpak' vaker toe te passen.

Les voor de toekomst

Het project is een goede les voor de toekomst, legt projectleider Ben de Winder van Rijkswaterstaat uit: "Het is niet alleen de Oesterdam die extra beschermd moet worden, maar het hele voorland langs de dijken. Wat we hier vooral doen is de Oesterdam beschermen, en ervaring en kennis opdoen om andere dammen en dijken ook op deze manier te beschermen." De samenwerkende partijen hopen in de nabije toekomst de Roggenplaat op

eenzelfde manier te verhogen. De provincie Zeeland bereidt hiervoor een financieringsvoorstel voor. Minister Schultz van Haegen: "Het waarborgen van de veiligheid vraagt continu om aandacht. Ik nodig iedereen uit mij daarbij te helpen." Bij de Oesterdam is goed rekening gehouden met de belangen van bewoners, schelpdiersector en recreatiebedrijven waardoor lokaal een breed draagvlak is ontstaan en geen zienswijzen zijn ingediend tegen de plannen.

Zandhonger

De veiligheidsbuffer Oesterdam gaat ook 'zandhonger' tegen. Door de aanleg van de Oosterscheldekering is de Oosterschelde uit balans geraakt. De komst van de stormvloedkering heeft het getij doen afnemen. Het binnenstromende water is nog wel krachtig genoeg om zand van de platen af te spoelen, maar niet meer sterk genoeg om zand en slib aan te voeren. Zandbanken, slikken en schorren nemen daardoor langzaam maar zeker steeds verder af: zandhonger. De Oosterschelde dreigt daardoor zijn unieke Zeeuwse waddenlandschap te verliezen en daarmee ook de waarde voor toerisme en recreatie. Bij de Oesterdam blijft dit landschap dankzij de veiligheidsbuffer ten minste twintig jaar behouden.

Wegrestaurant

Het opspuiten van de platen heeft ook positieve gevolgen voor de fauna in het gebied. Marc van den Tweel, directeur Natuurmonumenten: "De zandplaten in de Oosterschelde zijn belangrijk als rustplaats voor zeehonden en als voedselvoorziening voor trekvogels. Zo'n herstelde zandplaat barst binnen een paar jaar weer van het bodemleven." Honderdduizenden vogels trekken jaarlijks van West-Afrika naar het hoge noorden en weer terug. De zandplaat vormt een essentiële tussenstop voor deze dieren. Bij dit 'wegrestaurant' kunnen ze hun reserves aanvullen.

Consultatie in volle gang “Wij willen aan de slag”

Deltaprogramma | Zuidwestelijke Delta

De informatie- en consultatieronde langs bestuurders en hun achterbannen in de Zuidwestelijke Delta is in volle gang (zie ook artikel Stand van zaken informatie- en consultatieronde). Om de voorkeursstrategie toe te lichten en te bespreken, wordt zo veel mogelijk aangesloten bij vaste bijeenkomsten en overleggen. Daarnaast gaan de programmamangers ook graag in op uitnodigingen van diverse partijen die benieuwd zijn naar de stand van zaken.

Zo was programmadirecteur Jan Nathan Rozendaal op 4 februari te gast bij een bijeenkomst van Stichting De Levende Delta. Rozendaal: “De stichting is erg begaan met de toekomst van het estuariene gebied in Zeeland. We voerden daarom een pittige, maar prettige discussie over de toekomst van de regio. De stichting blijft graag op de hoogte, dus over een tijdje vervolgen we het gesprek.”

Toekomstvisie ondersteund

Op 29 januari werden ook de burgemeesters en wethouders in het gebied bijgepraat. Daarnaast kwamen op 6 februari ruim honderd leden van Provinciale Staten en de algemene besturen van de waterschappen bij elkaar. Rozendaal: “We zijn blij te kunnen vaststellen dat onze toekomstvisie in grote lijnen wordt ondersteund. De komende tijd werken we hard verder aan de invulling van de nieuwe veiligheidsnormering, het maatregelenpakket voor zoetwater, de ontwerp-Rijksstructuurvisie Grevelingen en Volkerak-Zoommeer en het programma Gebiedsontwikkeling.”

Doorpakken

Het Deltaprogramma streeft naar principiële uitspraken over waterveiligheid en zoetwatervoorziening. Rozendaal: “Die principiële uitspraken leiden in de Zuidwestelijke Delta tot strategische keuzes én een pakket van uitvoeringsmaatregelen per bekken. We willen aan de slag, en het liefst met een integrale opdracht die breed

Carla Moonen, dijkgraaf van waterschap Brabantse Delta was blij met de input van Provinciale Staten en de drie waterschappen op 6 februari: “Uit uw reacties blijkt dat we op de goede weg zijn.” Foto: Loes de Jong

Veel ruimte voor informeel overleg op de bijeenkomst van 6 februari. Foto: Loes de Jong

gedragen wordt door de regio.” Een oproep die op veel bijval kan rekenen van de leden van de Stuurgroep Zuidwestelijke Delta. Zo riep Carla Moonen, dijkgraaf van waterschap Brabantse Delta, op 6 februari op om nu echt door te pakken. “Na zo veel jaar van onderzoek en analyse bieden de deltabeslis-

singen een kans om te kiezen én te doen. We moeten nu doorpakken. Als we deze kans laten liggen, duurt het misschien weer erg lang voor dat nog een keer kan.”

Meer informatie op www.zwdelta.nl.

Flexibel peilbeheer uitvoerbaar binnen kaders veiligheid en natuur

Deltaprogramma | IJsselmeergebied

Arnold Hebbink: "De waterstanden in het IJsselmeer fluctueren sterk."

Flexibel peilbeheer rond de zomer is een belangrijk onderdeel van de concept-delta-beslissing en conceptvoorkeursstrategie voor het IJsselmeergebied. Hiermee komt namelijk een structureel grotere hoeveelheid zoetwater beschikbaar. Omdat deze vorm van peilbeheer anders is dan het huidige peilbeheer op de meren (zie kader), heeft het deelprogramma IJsselmeergebied (DPIJ) recent een natuurtoets en een veiligheidstoets laten uitvoeren.

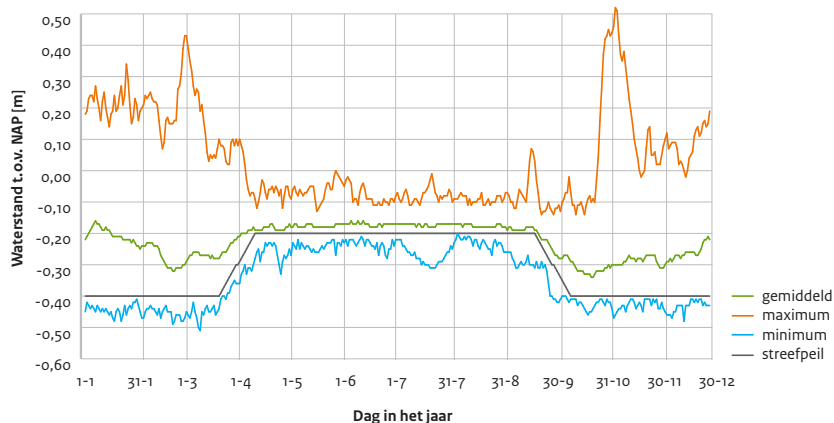
De natuurtoets gaat in op de natuureffecten als gevolg van de eerste stap in de flexibilisering van het peilbeheer. Daarbij is gekeken naar de Natuurbeschermingswet en de daaraan gekoppelde Europese Habitat- en Vogelrichtlijn (Natura 2000). Arnold Hebbink heeft het opstellen van de toetsen vanuit het programmabureau DPIJ begeleid. "Wat we wilde weten zijn de effecten van het flexibele peilverloop op de Natura2000-soorten en habitattypes in het IJsselmeergebied. Daarvoor hebben we gebruikgemaakt van bestaande informatie, modelberekeningen en expertkennis. Voor het flexibel peilbeheer is overigens een nieuw peilbesluit nodig. De natuurtoets die we nu hebben uitgevoerd is een voorbereiding op de zogeheten 'passende beoordeling' die voor dat besluit moet worden opgesteld."

De eerste stap in het flexibiliseren van het zomerpeil heeft over het algemeen genomen geen of kleine effecten op de natuurwaarden. "Voor één soort steek ik echter mijn handen nog niet in het vuur," licht Hebbink toe. "Voor overgangs- en trilvenen (het groeigebied van de groenknolorchis) kunnen we belangrijke negatieve effecten op dit moment nog niet uitsluiten. We hebben daarvoor simpelweg nog meer kennis nodig. Voor die gebieden is het extra verstandig de effecten van het flexibel peilbeheer nauwlettend te blijven volgen." De natuurtoets wijst ook nog op de natuurgebieden langs de Friese kust, waar de peilopzet in het voorjaar kan bijdragen aan erosie, die daar nu al een probleem vormt. In het Deltaprogramma IJsselmeergebied is voorgesteld dit op te nemen in het maatregelenprogramma voor de komende jaren.

Veiligheid

Een wezenlijk onderdeel van het flexibel peilbeheer is de verhoging van het peil in maart tot 10 centimeter onder NAP. Dat is hoger en eerder dan nu het geval is. Deze vroege verhoging is goed voor de oevervegetatie. Arnold Hebbink stelt dat het onzeker was of de verhoging in maart effecten heeft op de veiligheid rondom het IJsselmeergebied. "We hebben aan de hand van drie varianten de effecten berekend voor de periode van 1951 tot 2011. Dat waren het huidige beheer, toekomstig beheer zonder pompen, om water af te voeren naar de Waddenzee en ten slotte toekomstig waterbeheer mét pompen. De conclusie die we kunnen trekken is dat de opzet in maart geen negatieve effecten heeft op de veiligheid."

Gemiddelde, maximum en minimum waterstand IJsselmeer per dag over de periode 1976 t/m 2012

Het huidige gemiddelde winterpeil in het IJsselmeer is ongeveer 30 centimeter onder NAP, terwijl dat in de zomer ongeveer 20 centimeter onder NAP is. Rijkswaterstaat, de waterbeheerder van het IJsselmeer, streeft ernaar deze peilen te handhaven. Wind, neerslag en de waterstand in de Waddenzee kunnen ervoor zorgen dat het feitelijk peil in het IJsselmeer daar sterk van afwijkt (zie de

figuur met waterstanden). Bij de eerste stap van het flexibel peilbeheer komt er meer variatie in het streefpeil door het jaar heen. Daarnaast komen er ook meer momenten waarop, afhankelijk van de actuele omstandigheden, bewust van het streefpeil kan worden afgeweken. Zie Het Nieuwe Peil (bladzijden 13 en 14) voor meer informatie over het flexibel peilbeheer.

De weg naar de deltabeslissingen voor het rivierengebied

Deltaprogramma | Rivieren

De Maas bij Venlo. Om de bebouwde omgeving en het achterland te beschermen tegen hoge waterstanden zijn tijdelijk aluminium schotten geplaatst. Foto: Tineke Dijkstra/Hollandse Hoogte

In het rivierengebied liggen flinke opgaven voor de waterveiligheid. Hoe houden we de waterveiligheid er nú, maar ook de komende eeuw op orde? Dat is de opdracht van het deelprogramma Rivieren. Gemeenten, provincies, waterschappen en Rijk werken daarsamen aan met kennisinstututen, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties. Over de weg naar de deltabeslissingen krijgen wij regelmatig vragen. Daarom zetten we hier het hele werkproces van nu tot de deltabeslissingen én daarna, nog eens op een rij.

In 2012 en 2013 hebben we binnen het rivierengebied, dat is opgesplitst in vijf regio's, in kaart gebracht waar met welke technisch mogelijke maatregelen de opgaven kunnen worden aangepakt. Dit zijn de 'kansrijke strategieën'. Op basis hiervan hebben de betrokken overheden in elke regio onder leiding van een provincie, een voorkeursstrategie ontwikkeld.

Voorkeursstrategie

Die voorkeursstrategie geeft aan welke type maatregelen, waar en wanneer ingezet kunnen worden. Deze aanpak per regio wordt beoordeeld op soberheid, doelmatigheid en draagvlak.

Sommige vraagstukken echter overstijgen het niveau van de regio en zelfs van een bepaalde riviertak. Ten eerste zijn dat de keuzen in het hoofdwatersysteem, zoals een andere afvoerverdeling over de rivieren. Ten tweede gaat het om afwegingen op urgentie en kosteneffectiviteit op het niveau van het rivierensysteem als geheel. De mogelijke dilemma's en keuzes die hieruit voortvloeien worden vervolgens aan de stuurgroepen Delta Rijn en Delta Maas voorgelegd. De regionale voorkeursstrategieën worden opgenomen in de bredere context van de voorkeursstrategie voor het rivierengebied.

Consultatieronde

De regionale voorkeursstrategieën en de contouren van de voorkeursstrategie Rivieren liggen op dit moment voor aan de bestuurders van het rivierengebied en hun achterbannen in een bestuurlijke informatie- en consultatieronde. De resultaten hieruit worden betrokken bij de afronding van de regionale voorkeursstrategieën en de voorkeursstrategie Rivieren (zie kader). Na de tweede consultatieronde stellen de Stuurgroepen Delta Rijn en Delta Maas eind mei de Voorkeursstrategie Rivieren vast en sturen dit als advies aan de deltacommisaris. Voor proces hierna zie het artikel Stand van zaken informatie- en consultatieronde.

Uitvoeringsprogramma

In het Deltaprogramma is daarnaast ook aandacht voor het uitvoeren van projecten voor de komende jaren. Dit uitvoeringsprogramma is vooral gericht op de versterking van dijkvakken die nu al afgekeurd zijn. Op de iets langere termijn kunnen daar ook nieuwe maatregelen voor rivierverruiming in opgenomen worden. Daarvoor vinden eerst nog verdere verkenningen plaats, waarbij veel aandacht is voor het betrekken van bewoners en belangenorganisaties.

Informatie- en consultatierondes rivierengebied

Eind 2013 is het Deltaprogramma Rivieren onder leiding van de provincies gestart met de eerste informatie- en consultatieronde over de regionale conceptvoorkeursstrategieën en de contouren voor de Voorkeursstrategie Rivieren. De contouren voor de Voorkeursstrategie Rivieren plaatst de regionale conceptvoorkeursstrategieën in de bredere context van de Voorkeursstrategie Rivieren. Deze bevat uitspraken en keuzes die de regio's en riviertakken (ver)binden.

Bestuurders van gemeenten, waterschappen en provincies kunnen gedurende de informatie-

en consultatieronde hun mening geven over de conceptvoorkeursstrategieën en de bijbehorende maatregelpakketten. Deze reacties hebben geen formele juridische status, maar samen vormen ze (concepten van) bouwstenen en adviezen waarmee de landelijke deltabeslissingen kunnen worden onderbouwd, die in 2014 worden genomen. Bovendien worden deze resultaten betrokken bij het afronden van de regionale voorkeursstrategieën en de Voorkeursstrategie Rivieren.

In de periode half april en mei wordt er in het rivierengebied een tweede informatie- en

consultatieronde gehouden. Dan ligt de nadruk op de voorstellen voor de deltabeslissingen, zoals die over waterveiligheid, zoetwatervoorziening of de Rijn-Maasdelta, die in het DP2015 opgenomen worden. De resultaten van deze tweede consultatie staan eind mei op de agenda van de Stuurgroepen Delta Rijn en Delta Maas.

Voorkeursstrategie Maas en Rijntakken

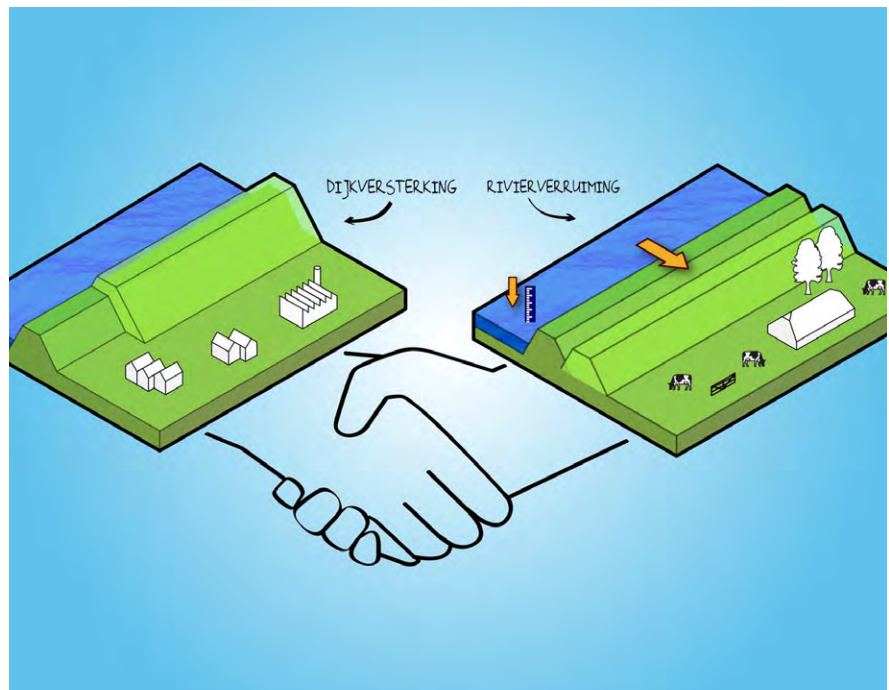
Deltaprogramma | Rivieren

Afgelopen december zijn binnen het rivierengebied vijf regionale voorkeursstrategieën opgeleverd. Onder leiding van de provincie hebben regionale overheden gezamenlijk een voorkeursstrategie opgesteld voor elke riviertak, waarbij de Maas is onderverdeeld in de Maasvallei en de Bedijkte Maas. Op basis van deze regionale voorkeursstrategie wordt nu een voorkeursstrategie Rivieren opgesteld, waarbij nog een onderverdeling wordt gemaakt naar de Maas en Rijntakken.

Na anderhalf jaar intensief samenwerken hebben de bestuurders van de betrokken partijen in december 2013 de vijf regionale voorkeursstrategieën afgerond voor IJssel, Nederrijn-Lek, Waal/Merweddes, Bedijkte Maas en Maasvallei. Zowel de vijf regionale voorkeursstrategieën als de voorlopige contouren van de voorkeursstrategie rivieren liggen momenteel voor in de consultatieronde, die tot eind februari loopt. De documenten kunt u [hier](#) vinden. Mede op basis van de uitkomsten van de consultatie, worden deze voorkeursstrategieën geïntegreerd tot één voorkeursstrategie Rivieren, inclusief een voorstel voor de prioritering en programmering van de concrete maatregelen tot 2030 (zie artikel over [consultatie](#)).

Rivierverruiming én dijkversterking

De opdracht was een strategie te ontwikkelen om in de periode tot 2050 en 2100 aan de waterveiligheidsopgave voor de betreffende riviertak te voldoen. Die opgave bestaat deels uit autonome processen, zoals mogelijke extra rivierafvoer, bodemdaling en zeespiegelstijging ten gevolge van klimaatverandering, maar ook nieuwe aangepaste beschermingsniveaus voor het voorkomen van overstromingen. In alle voorkeursstrategieën is gekozen voor een combinatie van rivierverruimende maatregelen en maatregelen om de waterkeringen te versterken. Het gezamenlijke motto is dan ook 'rivierverruiming en dijkversterking in een krachtig samenspel'.

Voorkeursstrategie DPR: "Rivierverruiming en Dijkversterking in een krachtig samenspel"

Hieronder vindt u een korte beschrijving van de belangrijkste kenmerken van de vijf regionale voorkeursstrategieën.

De Maas

In de **Maasvallei** ligt het accent op een integrale aanpak: 'Ruimte waar het kan, dijken waar het moet'. Het gebied heeft een voor Nederland uniek karakter, dat veel kansen en mogelijkheden biedt voor ruimtelijke maatregelen, al dan niet in combinatie met het versterken van de waterkeringen. Daarbij is ook het terugleggen van dijken voor het opheffen van hydraulische knelpunten aan de orde. De grootste opgave ligt voor de komende periode in de Limburgse steden.

Langs de **Bedijkte Maas** is een mix van ruimtelijke maatregelen en dijkversterking de hoofdkeuze. Daarnaast zijn retentie, dijkverleggingen en dijkverhogingen nodig, om voor de toekomst gereed te zijn. Nadruk wordt gelegd op een robuust en duurzaam

rivierenlandschap, waar de Maas centraal staat en bestuurlijke grenzen overschreden kunnen worden.

De Rijntakken

Voor de **Waal en Merweddes** (inclusief Boven Rijn en Pannerdensch Kanaal) wordt de waterveiligheidsopgave gezien als de motor voor ontwikkeling van initiatieven. In de voorkeursstrategie wordt voor de hele riviertak dijkversterking ingezet voor het op orde brengen en houden van de dijken. Voor het oplossen van de klimaatopgave worden grote ruimtelijke ingrepen voorzien van aanvullende dijkversterkingen, die al gaan worden uitgevoerd. Initiatieven, nieuwe koppelkansen en ontwikkelingen worden bepaald door de mogelijkheid van aansluiten bij al voorziene uitvoering. De **Nederrijn-Lek** heeft al veel ruimtelijke maatregelen voorafgaande en in het kader van het project Ruimte voor de rivier gerealiseerd. De insteek is om vooral aan de dijken te werken, maar lokaal ook kansen

voor rivierverruiming te pakken. Dat kan bijvoorbeeld door een slimme koppeling van regionale kansen op het gebied van recreatie en natuurontwikkeling en het gebruik van delfstoffen uit de rivierverruiming voor dijkversterking.

Langs de IJssel wordt ook het motto 'ruimte waar het kan, dijken waar het moet' gehanteerd. Het vertrekpunt is het oplossen van de opgaven in het eigen gebied, omdat de regio niet afhankelijk wil zijn van bijvoorbeeld bovenstroomse retentie of maatregelen in Duitsland. Voor het anticiperen op klimaatverandering wordt in

beginsel gekozen voor buitendijkse rivierverruimingsmaatregelen. Dit leidt tot een robuust systeem, dat goed aansluit op het karakter van de sterk met zijn omgeving verweven IJssel en bovendien goed aansluit bij de al in gang gezette uitvoering van een aantal grote binnendijkse rivierverruimingsmaatregelen. De strategie bestaat uit een mix van maatregelen, waarbij de oplossing voor het op orde brengen van de dijken en het aanscherpen van het beschermingsniveau wordt gevonden in dijkversterking. Met name in de stedelijke gebieden zijn hier vaak technische maatregelen nodig.

Voortgang Voorkeursstrategie Rivieren

Het programmabureau Deltaprogramma Rivieren heeft de taak om een voorkeursstrategie voor het rivierengebied op te stellen. Naast een overkoepelende strategie, worden ook accenten voor de twee rivieren (Maas en Rijn) gezet. Daarnaast bevat de voorkeursstrategie een samenvatting van de vijf regionale voorkeursstrategieën. De voorkeursstrategie Rivieren zal in vergaderingen van de Stuurgroep Delta Maas en Stuurgroep Delta Rijn op 17 april 2014 besproken worden.

2 juli Rivierendag 2014

Deltaprogramma | Rivieren

'De toekomst van ons rivierengebied' is het thema van de Rivierendag, een ontmoetingsdag door en over het deelprogramma Rivieren.

De Rivierendag vindt dit jaar plaats op woensdag 2 juli. Ook dit jaar worden er weer interactieve sessies voor Maas, Waal, Neder-Rijn en Lek en de IJssel georganiseerd. En natuurlijk hoort een excursie in de

omgeving van de locatie ook tot de mogelijkheden.

Wie kunt u ontmoeten?

Bestuurders en medewerkers van alle partijen waarmee wij samenwerken aan onze opdracht én de klankbordgroepen en hun organisaties. Ook zijn er collega's van de andere deelprogramma's van het Deltaprogramma, waarmee wij samenwer-

ken om Nederland ook voor de volgende generaties te beschermen tegen hoogwater en te zorgen voor voldoende zoetwater.

Aanmelden

Noteer de Rivierendag van Deltaprogramma Rivieren alvast in uw agenda: woensdag 2 juli van 11.00 uur tot 17.00 uur. U krijgt binnenkort nog een e-mail waarmee u zich kunt aanmelden en de locatie van de Rivierendag.

De ruim 250 deelnemers aan de Rivierendag 2013 zorgden voor enorm veel energie en gezamenlijkheid.

Natura 2000-gebieden op slot?

Deltaprogramma | Kust

Deltaprogramma Kust staat voor een veilige, economisch sterke en mooie kust. Tegelijkertijd is een groot deel van de Nederlandse kust Natura 2000-gebied en geldt daar wet- en regelgeving om de natuur te beschermen. Is ontwikkeling daar wel mogelijk? Die vraag stelt Royal Haskoning DHV in het rapport *Natura 2000-gebieden op slot?*

Initiatiefnemers die willen ontwikkelen in een Natura 2000-gebied ervaren hinder van de Natuurbeschermingswet (zie kader). Het combineren van natuurbelangen met andere functies gaat in die gebieden moeizaam. Dat is ook precies de functie van de wettelijke regels: verlies van natuur wordt niet geaccepteerd, tenzij er zogenaamde dwingende redenen van groot openbaar belang zijn (zoals kustveiligheid). Uitbreiden of toevoegen van functies kan niet in deze gebieden, tenzij de natuur er geen schade van ondervindt.

Sommige initiatieven stranden al vroeg, omdat duidelijk is dat ze nooit haalbaar zijn. Maar er zijn ook initiatieven die na beoordeling en eventuele aanpassingen door kunnen gaan. Daar is sprake van hinder, die de uitvoering van het plan of project niet onmogelijk maakt. Initiatiefnemer en vergunningverlener kunnen daar allebei een positieve bijdrage aan leveren. De initiatiefnemer doet er bijvoorbeeld goed aan natuur als doel in zijn plan op te nemen, al vroeg contact te zoeken met de vergunningverlener en te zorgen voor draagvlak voor zijn plan. Daarbij kan worden geleerd van andere initiatiefnemers. De vergunningverlener kan op zijn beurt een meer integrale beoordeling van het initiatief mogelijk te maken, waarbij de focus niet ligt op kleine negatieve effecten, als daar grotere positieve effecten tegenover staan. Een voorbeeld hiervan is het 'natuurinclusief ontwerp' voor de verbreding van een fietspad op Vlieland. De Provincie Fryslân heeft in dit geval de verbreding van het fietspad en de verbetering van een habitatype als één project opgevat.

Fietspad in Natura-2000 gebied in de duinen van Vlieland.

Conclusie

De conclusie van het onderzoek is dat Natura 2000 gebieden dus niet 'op slot' zitten, maar de natuurwetgeving maakt het realiseren van een plan in en om Natura 2000-gebieden op zijn minst uitdagend. Het proces kan veel menskracht en geld kosten en zeker voor een kleine initiatiefnemer is dat een hindernis. Er is terrein te winnen door meer op zoek te gaan naar innovatieve oplossingen die de druk van initiatieven op Natura 2000-doelen verlagen. Op Vlieland bijvoorbeeld (zie foto) heeft de vergunningverlener twee projecten (fietspad en natuur) gezamenlijk beoordeeld, waardoor het fietspad in dit Natura 2000-gebied gerealiseerd kon worden.

Meer weten?

Het rapport *Natura 2000-gebieden op slot?* kunt u [hier](#) downloaden.

De Natuurbeschermingswet en Natura 2000

Zowel de Europese Vogelrichtlijn als de Habitatrichtlijn schrijven voor dat lidstaten natuurgebieden aanwijzen die samen het Europees ecologische netwerk Natura 2000 vormen. Deze internationale richtlijnen zijn in de Natuurbeschermingswet vertaald voor de Nederlandse situatie. Deze wet regelt daarmee de bescherming van waardevolle natuurgebieden en leefgebieden van soorten in Nederland, waaronder de aangewezen Natura 2000-gebieden. Voor elk van deze gebieden zijn natuurdoelen geformuleerd om de natuurwaarden te behouden en zo nodig te herstellen. Kijk voor meer informatie over Natura 2000 op www.natura2000.nl.

Overheden stellen spelregels voor

Ontwikkeling zeejachthaven Katwijk-Noordwijk

Deltaprogramma | Kust

De kustlijn van Katwijk-Noordwijk, benoemd als 'parel' in de Nationale Visie Kust. Foto: Provincie Zuid-Holland

De ontwikkeling van een zeejachthaven bij Katwijk-Noordwijk biedt veel kansen. Daar zijn alle betrokken overheden het over eens. Met een aantrekkelijke aanlegplaats voor zeejachten tussen Scheveningen en IJmuiden wordt 'kusthoppen' mogelijk gemaakt. De ontwikkeling draagt bij aan een veilige, aantrekkelijke en economisch sterke kust en achterland. Daarmee sluit het nauw aan bij de doelen van de Nationale Visie Kust, die het kustgebied van Katwijk-Noordwijk heeft aangewezen als 'parel' met een recreatieve ontwikkelopgave.

Publieke partijen willen een private ontwikkeling van een zeejachthaven ruimtelijk helpen mogelijk te maken, maar alleen als er uitzicht is op een realistische private ontwikkeling. Om hen ervan te overtuigen dat het ontwikkelen van een

haven voor zeejachten realistisch is, hebben de betrokken overheden (gemeenten, provincie en waterschap) de handen ineen geslagen om – gezamenlijk - helderheid te geven over belangen, randvoorwaarden en hoe zij daarbij kunnen ondersteunen. De overheden zijn zich er van bewust dat het niet stimulerend werkt om vooraf gedetailleerde kaders en randvoorwaarden op te stellen.

Spelregels

Zij stellen een kader op met spelregels uit de diverse domeinen waar de overheid voor verantwoordelijk is, waaronder ruimtelijke-economische en waterveiligheidsvoorwaarden. Hiermee geven ze handvatten aan marktpartijen voor het ontwikkelen van een zeejachthaven. In de spelregels staan voorwaarden en informatie over de rolverdeling

en de wijze van samenwerking van de opgave. Het Spelregelkader is zo goed als gereed en is de basis voor de vervolgstap.

De vervolgstap is het voornemen van de overheden om in gesprek te gaan met kennisinstellingen en marktpartijen. Doel hiervan is om kennis te verzamelen over nieuwe, verrassende, creatieve en innovatieve concepten, die leiden tot een duurzaam exploitabele ontwikkeling van een zeejachthaven. Als voorbeeld is de ontwikkeling van het concept 'energiehaven' geopperd. Deze dialoog is ook nodig om de eigen spelregels verder te concretiseren. Verwacht wordt dat de overheden eind 2014 voldoende inzicht hebben om te kunnen besluiten over een eventuele vervolgstap.

Dag van de voorkeursstrategie

Deltaprogramma | Rijnmond-Drechtsteden

Afgelopen 28 januari vond de Dag van de Voorkeursstrategie plaats. Maatschappelijke organisaties, het bedrijfsleven en de kennisinstellingen hebben met elkaar de stand van zaken van Rijnmond-Drechtsteden besproken.

Deze dag was een logisch vervolg op de Dag van de Kansrijke strategieën (2013) en de Dag van de mogelijke strategieën (2012). Aan bod kwamen de voorkeursstrategie, het programma Kansen en de Markt en het rapport Meerwaarde door Samenwerken. Het advies van de Maatschappelijke Adviesgroep is aangeboden aan programmadirecteur Emmy Meijers.

In drie deelsessies konden deelnemers informatie delen en zaken bespreken. Uit de deelsessie Zoetwater kwam naar voren dat een adaptieve aanpak voor de toekomstige organisatie voor ons zoete water veruit de voorkeur heeft. Uit de deelsessie Nieuwe kansen met urbane dijken kwam de suggestie een brievenbus te creëren voor goede ideeën uit de samenleving. Nu de fase van de implementatie en uitvoering aanbreekt willen partijen een aanspreekpunt om mee te doen. In de deelsessie Waterveiligheid en groene dijken lag de nadruk op het creëren van ruimte, ook voor verbetering van ruimtelijke kwaliteit. Nieuwe ideeën waren het bouwen van

'lichte dijken' en het benutten van dijken als fundering voor woningen.

De resultaten van de bijeenkomst worden aan de stuurgroep Rijnmond Drechtsteden meegegeven en vormen input voor de Bestuurlijke Conferentie van 26 februari.

Meer informatie?

[Hier](#) kunt u het complete verslag van de dag downloaden. en [de film](#) zien waarin leden van de Stuurgroep Rijnmond-Drechtsteden de voorkeursstrategie voor deze regio verwoorden.

Resultaten Kansen en de Markt

Meerwaarde door samenwerken

Deltaprogramma | Rijnmond-Drechtsteden

Op dinsdag 28 januari 2014 zijn de resultaten uit het programma Kansen en de Markt gepresenteerd tijdens de dag van de voorkeursstrategie van Rijnmond-Drechtsteden. De belangrijkste uitkomst van het programma Kansen en de Markt is dat er grote meerwaarde te creëren is, als stedelijke ontwikkeling, buitendijkse ontwikkeling, economische ontwikkeling, natuurontwikkeling en energie-ontwikkeling gekoppeld worden aan waterveiligheid en zoetwatervoorziening.

Door de deelnemende partijen is benadrukt dat het van belang is vanaf de start ingeschaald te worden. Dit draagt bij aan zowel een breed bewustzijn, maar ook aan oplossingen die eerder niet voorzien waren. Een voorbeeld van een verrassende oplossing dankzij een brede benadering en betrokkenheid, is project Smart Polder, waarbij het gemaal als energiefabriek kan worden benut.

De resultaten van Kansen en de Markt zijn tot stand gekomen dankzij de inzet en kennis van meer dan vijftig deelnemers van

bedrijven, kennisinstellingen en overheden. Zij hebben ieder vanuit hun eigen perspectief nieuwe combinaties en inzichten bij elkaar gebracht rond waterveiligheid en zoetwater. De resultaten van Kansen en de Markt hebben een gezonde basis gelegd voor een nieuwe werkwijze, om slimme combinaties te creëren en kansen te benutten.

Meer weten?

De belangrijkste resultaten kunt u lezen in het [eindrapport Meerwaarde door Samenwerking](#).

Deltacommissaris bezoekt regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden

Deltaprogramma | Rijnmond-Drechtsteden

Werkbezoek aan dijkkring 16 waar de opgaven voor waterveiligheid en ruimtelijke inrichting groot zijn.

Afgelopen 5 februari bracht deltacommis-saris Wim Kuijken een werkbezoek aan Sliedrecht en de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. In dit gebied, dat de gehele dijkkring 16 beslaat, is de opgave voor zowel waterveiligheid als ruimtelijke inpassing groot.

Het bezoek voerde langs een stedelijke dijk met bebouwing aan beide kanten, aan de zuidzijde van de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. De grote uitdaging hier is dat voor traditionele dijkversterkingen - zowel binnendijks als buitendijks - niet overal meer ruimte is, door de aanwezigheid van bebouwing en bedrijvigheid. Tijdens het werkbezoek is goed zichtbaar geworden hoe dit vraagstuk ook nu al speelt.

In de voorkeursstrategie van Rijnmond-Drechtsteden zal hiervoor een doordachte aanpak voor de komende jaren worden opgenomen. De deltacommisaris onderstreepte het belang van een heldere communicatiestrategie en zei deze te zullen ondersteunen.

In het landelijk gebied ging het gezelschap op een dijk in op de mogelijkheden van ruimtelijke sturing op nieuwe ontwikkelingen, natuurontwikkeling en aangepaste bebouwing.

Gastheer Bram van Hemmen, burgemeester van Sliedrecht, gaf aan dat in Sliedrecht op termijn veel dijkvakken moeten worden versterkt. Hij zei veel waarde te hechten aan het vroeg betrekken van burgers en

bedrijven, om de 'sense of urgency' voor maatregelen 'tussen de oren' te krijgen. Dirk van der Borg, burgemeester van Molenwaard, verwoordde namens het samenwerkingsverband Alblasserwaard-Vijfheerenlanden, de wens van de regio voor een MIRT-vervolgonderzoek voor het gebied, waarin door alle betrokken partijen maatwerkoplossingen worden verkend en getoetst op kosteneffectiviteit en draagvlak.

Eilanden en Rijk: “Er is een prettige vorm van samenwerken ontstaan.”

Deltaprogramma | Waddengebied

Albert-Jan Zijlstra beleidscoördinator bij De Waddeneilanden, het samenwerkingsverband van de vijf eilandgemeenten.
“Die samenwerking moeten we zien vast te houden.”

De Waddeneilanden zijn bijzondere gemeenten. Het zijn kleine gemeenschappen, omringd door water, die in veel gevallen op zichzelf zijn aangewezen. Dat maakt de betrokkenheid en vindingrijkheid groot. Oplossingen vragen om maatwerk, zelfs per eiland kunnen oplossingen verschillen. Dit vraagt om een eigen aanpak. Het Deltaprogramma was het duwtje in de rug om voor het eerst sinds 20 jaar programma's van de Rijksoverheid en ideeën van de eilanden zelf op elkaar aan te laten sluiten.

Albert-Jan Zijlstra werkt als beleidscoördinator bij De Waddeneilanden, het samenwerkingsverband van de vijf eilandgemeenten. Hij heeft zich de afgelopen jaren sterk gemaakt voor een betere samenwerking tussen de eilanden, de regionale- en Rijksoverheid. Zijlstra: “Eilanden hebben te maken met vraagstukken die rechtstreeks onder verantwoordelijkheid van het ministerie vallen. Denk bijvoorbeeld aan het recente onderzoek naar ontwikkeling van een windmolenpark direct ten noorden van Ameland, beheertaken voor waterveiligheid of de herziening van de primaire waterkering op Vlieland en Terschelling. De gemeenten staan hiervoor in direct contact met Rijkswaterstaat of het ministerie.” Het Deltaprogramma heeft bijgedragen aan een verbeterde samenwerking.

De eilandgemeenten liggen precies op de grens van het Deltaprogramma Waddengebied en Kust. Maar omdat de eilandgemeenten gewend zijn aan een integrale aanpak tussen de diverse beleidsvelden en tussen de eilanden onderling, was voor hen zo'n scherpe scheiding niet werkbaar. Zijlstra: “Begin 2012 hebben we daarom de deltacommissaris een brief gestuurd. En dat heeft een en ander wel in beweging gezet. Vanaf dat moment hebben wij het Deltaprogramma, bestuurders van de kustprovincies, ambtenaren en wetenschappers uitgenodigd om met elkaar in gesprek gegaan.” Zie ook [DeltaNieuws](#).

Oud zeer weggerukt

Hierdoor ontstond overzicht en wederzijds begrip en kennis overdracht. “Deze fase is cruciaal geweest. Toen de gesprekken op gang kwamen, was er ineens ruimte om misverstanden en ander ‘oud zeer’ weg te werken. Je zou kunnen zeggen dat het Deltaprogramma de aanleiding is geweest voor alle regionale- en Rijkspartijen, om echt inhoudelijk samen te werken en plannen op elkaar af te stemmen,” aldus Zijlstra. “Die samenwerking moeten we vast zien te houden, maar met projectmatig werken is het lastig om een lange termijn netwerk op te bouwen. Nu de deltabeslissingen de eindfase naderen en er wordt

nagedacht over uitvoering en meekoppelkansen, zoals met het HWBP-programma, zitten we met nieuwe personen aan tafel. We moeten hen goed meenemen in onze manier van samenwerken.”

Eén voorbeeld van die samenwerking is het ‘rondje eilanden’. Medewerkers van diverse Rijks- en regionale programma's brengen gezamenlijk een bezoek aan ieder eiland om alle actuele thema's te bespreken. Waterveiligheid, natuur en economie worden in één bijeenkomst besproken met eilandbestuurders, bewoners, belangenorganisaties en ondernemers, en met wetenschappers, waterbeheerders en beleidsmedewerkers. “Bij deze bijeenkomsten merk je goed hoe sterk de eilanders bij hun eigen gebied betrokken zijn. Iedereen woont er, en veel van hen hebben het gebied ontwikkeld en onderhouden. Ideeën en plannen raken hen direct, daarom vinden we het ook zo belangrijk dat plannen en ideeën in alle openheid worden besproken,” licht Zijlstra toe. “Voor het eerst in lange tijd hebben de eilanden het gevoel dat plannen en programma's van regionale- en Rijkspartners en eilanden over en weer aansluiten. Er is een prettige vorm van samenwerking ontstaan, met respect voor elkaars inbreng ondanks inhoudelijke verschillen.”

‘Kustcommunity’

Het belangrijkste onderwerp voor de toekomst is om verder kennis te vergaren over het Waddensysteem. Zijlstra: “Voor het voortbestaan van de eilanden is het essentieel om te weten hoe het gebied zich in de toekomst zal ontwikkelen. Hoe zal zand zich verplaatsen, welke invloed hebben hogere golven op de duinen? Het is essentieel dat de samenwerking die we voor integraal kust- en eilandbeheer hebben opgebouwd, blijft bestaan. Die willen wij heel graag voortzetten in een ‘kustcommunity’. Of dit lukt? Wij zijn er klaar voor!”

Actuele waterveiligheidsopgaven gecombineerd met langetermijnstrategie Deltaprogramma

De projecten die worden uitgevoerd door het Hoogwaterbeschermingsprogramma langs de Noord-Nederlandse kust in 2014-2019.

Richard Jorissen, directeur van het Hoogwaterbeschermingsprogramma: "Die samenhang tussen waterveiligheid en gebiedsontwikkeling is interessant."

Het Hoogwaterbeschermingsprogramma is het eerste uitvoeringsprogramma van het Deltaprogramma. In het Waddengebied zijn vijf projecten opgenomen in de uitvoeringsplannen voor 2014-2019. Richard Jorissen, directeur van het Hoogwaterbeschermingsprogramma, geeft zijn visie op de waterveiligheidswerken in het Waddengebied: "Draagvlak in de regio is belangrijk om de opgaven voor de waterveiligheid goed aan te pakken."

In het Waddengebied verkennen de drie waterschappen gezamenlijk de waterveiligheidsopgaven langs de Waddenzee. Waar moet bijvoorbeeld de bestaande dijk zoveel mogelijk gehandhaafd blijven of wat zijn de kansen voor een 'groene' dijk zonder steen- of asfaltbekleding? Met deze verkenning kunnen de beheerders hun werkzaamheden beter afstemmen op regionale ontwikkelingen en de voorkeursstrategie van het

Deltaprogramma Waddengebied. Het resultaat is een kansrijke, bestuurlijk gedragen oplossingsrichting. Jorissen heeft eind vorig jaar een bezoek gebracht aan het project Marconi in Delfzijl. Daar wordt gewerkt aan een waterkering die het maritieme karakter van de stad behoudt en de natuurbeleving van de Waddenzee vergroot. "Die samenhang tussen waterveiligheid en gebiedsontwikkeling is interessant," zegt Jorissen. "Tijdens mijn bezoek kreeg ik een goede indruk van de belangen en de samenwerking tussen waterschappen, gemeenten, provincie en Rijkswaterstaat. Het is nu de uitdaging om naast het verbeteren van de waterveiligheid, ook de (voor)financiering vanuit het Hoogwaterbeschermingsprogramma goed te faciliteren. Als dat lukt, kunnen de partners in de regio goede dingen gaan doen."

Natuur en landschap

In het Waddengebied zijn nog meer vraagstukken aan de orde. De waterschappen onderzoeken momenteel samen met Rijkswaterstaat wat een betere dijkbekleding kan zijn. Dit onderzoek is een vervolg op de studie door het Deltaprogramma Waddengebied naar het gebruik van het voorland (land aan de zeekant van een dijk), om zowel golven te remmen als klei te winnen. Dit biedt kansen voor natuur en landschap, maar vraagt tegelijkertijd om een andere benadering van de veiligheidstoetsing van de waterkering. "Ook die projecten zijn interessant om te zien of we vanuit het Hoogwaterbeschermingsprogramma goed anticiperen op deze vraagstukken," vult Jorissen aan.

Het Hoogwaterbeschermingsprogramma speelt in op de actualiteit. De opgave voor de waterschappen om de waterkeringen in het noorden 'aardbevingproof' te maken, is daarvan een goed voorbeeld. "De (tussen) resultaten van de verkenning Waddenzeedijken kunnen gebruikt worden om die extra opgave goed en snel uit te voeren," rondt Jorissen af.

Kustversterking in Zeeuws-Vlaanderen. Foto: Marcel Kentin

Agenda

Belangrijke data Deltaprogramma

2014

Januari - maart	Bestuurlijke informatieronde
24 April	Stuurgroep Deltaprogramma
April-mei	Bestuurlijke consultatie
4 Juni	Stuurgroep Deltaprogramma
10 Juli	Nationaal Bestuurlijk Overleg
16 September	Prinsjesdag aanbieden DP 2015 aan parlement
6 November	Deltacongres

Dit is DeltaNieuws jrg 4, nr 1, de nieuwsbrief van het Deltaprogramma. Met DeltaNieuws kunt u de ontwikkelingen binnen het Deltaprogramma volgen.

Op weg naar de volgende rapportage over het Deltaprogramma staan de definitieve voorstellen voor deltabeslissingen en voorkeursstrategieën centraal. De komende tijd kunt u de ontwikkeling van voorkeursstrategieën naar deltabeslissingen volgen.

DeltaNieuws verschijnt elke twee maanden. Het volgende nummer verschijnt rond 1 mei 2014.

Deltaprogramma

Doel van het Deltaprogramma is om Nederland ook voor de volgende generaties te beschermen tegen hoogwater en te zorgen voor voldoende zoetwater.

Het Deltaprogramma is een nationaal programma. Rijksoverheid, provincies, gemeenten en waterschappen werken hierin samen met inbreng van de maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en kennisinstituten.

Wilt u reageren of zich afmelden als abonnee?

Mail naar nieuwsbrief@deltacommissaris.nl

Dit is een uitgave van het

Deltaprogramma

Postbus 90653 2509 LR DEN HAAG

www.rijksoverheid.nl/deltaprogramma of www.deltacommissaris.nl

Februari 2014

Foto voorpagina: Hondsbossche en Pettemer zeekering bij Petten. Tineke Dijkstra/
Hollandse Hoogte